

Spretnosti za nas so pokazale pionirke iz TVD Partizan Narodni dom.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA OB 40-LETNICI SLOVENSKEGA SOKOLSTVA

Svoboda – sreča – Tito

V veliki dvorani gospodarskega razstavišča je bila v ponedeljek, 11. decembra slavnostna akademija, ki so jo v počastitev uveljavitve napredne sokolske misli pred štiridesetimi leti pripravila slovenska društva TVD Partizan. Slavnostni govornik, ki je v svojem uvodnem govoru po igranju himne orisal dogodke leta 1938 na Taboru v Ljubljani in sploh pomen Sokolov, ki so se takrat povezali z drugimi naprednimi gibanji v Sloveniji, je bil predsednik zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ Zoran Polič.

Spored slavnostne akademije, pri kateri je največ točk prispeval TVD Partizan Narodni dom iz Ljubljane, je bil razdeljen na tri dele, kakor imajo približno razdeljeno vadbo vsa društva Partizan. Prvih pet točk je bilo namenjenih množičnim oblikam vadbe in že prva točka je pritegnila gledalce, ko je 40 pionirjev iz osmih društev Partizan prikazalo najrazličnejše oblike vadbe od akrobatskih skokov na prožni ponjavi in elementov akrobatike, skratka vse tisto, kar pionirji najraje delajo. Že sam naslov pionirska vsestranost pove, da gibanja in pestrosti v vaji ni manjkalo.

Zanimiva je bila tudi tretja točka, ko je 85 mladink in članic prikazalo kopico živahnih razvedrilnih vaj, ki so bile povezane z modernimi oblikami in plesom. Vsekakor je gledalce pritegnila tudi točka pozdrav Titu, ki jo je dvanajst deklet in štirje fantje predstavilo ob dnevu mladosti v Beogradu. Naše velike simbole svoboda – sreča – Tito pa so s kolebnicami, žogami, kiji in trakovi predstavila dekleta TVD Partizan Tabor in osnovne šole Karel Destovnik Kajuh.

Drugi del sporeda na tekmovalnih orodjih so predstavile telovadke Zelene jame in Novega mesta ter fantje iz Trnovega in Maribora. Posebej velja omeniti peterico pripadnikov JLA, ki so prikazali, kaj so Sokoli delali pred vojno. Avtor vaje je Zoran Polič, prvič je bila izvedena pred štiridesetimi leti, vendar trener Boris Gregorka meni, da so fantje izvedli vajo bolje, kot oni sami pred štiridesetimi leti.

Premalo je prostora, da bi opisali vse nastope, s katerimi je mladina počastila dogodke pred štiridesetimi leti, vsekakor pa se je marsikateremu nekdanjemu članu Sokola utrnila solza, ko je v mislih oživljal spomine na nekdanje čase in z otožnostjo so se vsi spomnili tistih težkih, pa vendarle lepih dni slovenske zgodovine.

M. V.

Letos smo praznovali vrsto pomembnih partijskih in zgodovinskih obletic, ki so povezane z zgodovino našega naroda, zato bi bilo vsekakor prav, da se spomnimo tudi 40-letnice uveljavitve naprednih gibanj v Sokolu, znani predvojni napredni telesnokulturni organizaciji in predhodnici današnjega TVD Partizan. Čeprav je preteklih štirideset let precej odmaknilo dogodke v Ljubljani na Taboru in v drugih slovenskih krajih, so še vedno blizu vsem tistim, ki so bili člani Sokola od ustanovitve naprej, ki so kot člani Sokola sodelovali v narodnoosvobodilnem boju in po osvoboditvi kot člani fizikulture zveze in pozneje TVD Partizan skrbeli za telesno kulturo vseh. Vsekakor pa se moramo vrniti štirideset let nazaj, v dobo mračne politike in vsaj malo spregovoriti o dogodkih, ki so pripeljali do ustanovitve Sokola, telesnokulturne organizacije, ki ni skrbela le za telesno kulturo, ampak hkrati tudi budila narodno zavest Slovencev.

Sokol je deloval že prej, vendar je potrebno letnico 1938 sprejeti kot izhodišče za opredeljevanje vloge sokolske organizacije v naprednem političnem gibanju na Slovenskem takrat (konec leta 1938), ko se je pričel dokončen prelom med naprednimi, v praktičnem delu v telovadnicah preizkušenimi in politično pravilno orientiranimi pripadniki ter režimsko nazađaško in protiljudsko nastrojenimi formalnimi nosilci oblasti v organizaciji. Vsekakor ne bo odveč, če se ob tem spomnimo, da je bila leto dni prej (leta 1937) ustanovljena na Čebinah komunistična partija Slovenije, s čemer se je notranje okrepila, da je kmalu ustanovila Osvobodilno fronto, v kateri so bili mimo komunistov še krščanski socialisti, kulturni delavci in Sokoli.

Takratni režim je bil naklonjen Sokolu, saj so nameravali iz organizacije narediti po tujih vzorih polvojaško organizacijo, v kateri bi krepili svoje telesne moči pripadniki režima in takratne oblasti.

Število članstva je zaradi tega padlo, vendar je prav po letu 1938 posebno v ljubljanski župi začelo ponovno naraščati. Pomembno je vedeti, da

je Sokol v petih župah (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Novo mesto) štel leta 1938 v 295 društvih 41.000 članov, od tega v 78 društvih kar 14.000 v Ljubljani. Prednjačilo je društvo na Taboru, kjer so bili tudi vodje Sokola in tukaj je tudi prišlo do prvih nesoglasij in nasprotij med oblastjo in Sokoli. Ker pač niso hoteli sodelovati z oblastjo in v nasprotju z lastnim prepričanjem, so v Ljubljani leta 1938 začeli disciplinski proces proti vodjem naprednega gibanja. Čeprav so iz Sokola izključili vse vodje, je število članstva naraščalo in v letu dni je bilo v Sokolu vključenih 400 novih članov. Leta 1941 so lahko ugotovili, da so društvo na Taboru v Ljubljani razbili, vendar je napredna ideja Sokola ostala, organizacija je bila trdna in se je najprej vključila v društvo prijateljev Sovjetske zveze, nato pa v Osvobodilno fronto.

Med vojno so člani Sokola aktivno sodelovali v narodnoosvobodilnem boju. Vsi niso dočakali osvoboditve, vsi preživeli člani Sokola pa so po končani vojni razpustili organizacijo Sokol in prevzeli novo ime fizikultura zveza z obljubo, da bodo skrbeli za telesno kulturo v novi svobodni družbi.

Sokol je tako kot napredna telesnokulturna organizacija opravil pomembno vlogo pred in med narodnoosvobodilnim bojem, zato so bile republiške družbenopolitične organizacije in republiška SZDL rnenja, da je potrebno 40-letnico Sokola primerno proslaviti. V ponedeljek, 11. decembra je bila na gospodarskem razstavišču telovadna akademija, na kateri so sodelovali člani vseh slovenskih društev Partizan. Nekdanja člana Sokola in znana družbenopolitična delavca Zoran Polič in Viktor Repič sta v petminutni televizijski oddaji orisala dogodke izpred štirideset let, na Taboru, žarišču sokolskega naprednega gibanja, pa bodo odkrili spominsko obeležje. 40 let je vsekakor številka, vredna spomina in primerne spoštovanja, toliko bolj sedaj, ko stopa slovenska telesna kultura po novi, jasno začrtani poti in ima vse možnosti za nemoten in bolji razvoj.

Mimi Vončina

GLAS ZMAJA

Zmaj z ekrana

Na dan otvoritve novega Zmaja, 9. novembra 1978, smo v večernem televizijskem dnevniku videli tudi slikovni zapis s svečanosti ter iz same proizvodnje baterij. Tekst je pripravil novinar Janez Jančar, napovedovalec pa je začel z napovedjo:

– Čeprav s prometno varnostjo še ne moremo biti zadovoljni, pa smo toliko bolj veseli vsakega delovnega uspeha, ki pomeni možnost za boljšo izrabo uma in razpoložljivega znanja. To velja tudi za novo tovarno baterij v Stegnah. Delovni kolektiv Zmaja je namreč z današnjo otvoritvijo nove tovarne uresničil del svojih načrtov, ki sledijo zahtevam domačega in tujega tržišča. Ob tej priložnosti je sekretar mestnega komiteja Zveze komunistov Ljubljane Marjan Orožen podčrtal pomen nove pridobitve, ki je tu-

di sad dobrega sodelovanja raznih strokovno usposobljenih ustanov.

Konec leta 1975 je bil položen temeljni kamen za novo tovarno, v kateri se je začelo izdelovanje baterij že letošnjo jesen. Resda so delovni stroji samo preseljeni, toda v novih obratih, ki merijo skoraj sedem tisoč kvadratnih metrov, bodo že drugo leto nastajali novi, popolnejši izdelki. Tovarna Zmaj, ki v tem trenutku daje na domači trg kar polovico jugoslovanske proizvodnje

raznih baterij, vidi svoj obstoj v izpopolnjenem delovnem programu. To so alkalne bate-

rije, ki bodo sposobne napajati z energijo najzahtevnejše profesionalne naprave doma in v tujini. Drugo leto jih bo kolektiv, ki šteje 430 članov izdeloval sam. V sodelovanju s strojno fakulteto, inštitutom Jožef Stefan, Inštitutom za celulozo in papir ter raziskovalno skupnostjo Slovenije, so delavci Zmaja razvili vso potrebno zahtevno tehnologijo. Novi izdelek pa jim odpira velike možnosti hitrejšega napredka. V okviru sestavljene organizacije Iskra, ki so se ji pridružili leta 1973, bodo uspešno prodrli na tuji trg, kjer imajo že za okoli 600 tisoč dolarjev sklenjenih pogodb. Tak razvoj pa jim bo tudi omogočil, da bodo najbolj neposredno preverjali svoje znanje, razvoj in tehnologijo. Obenem pa bodo edino tako lahko še naprej uresničevali razvojne težnje republike in Ljubljane, da mora razvoj industrije sloneti na nenehni uporabi lastnega znanja, v povezavi z raznimi raziskovalnimi in strokovnimi ustanovami.

GEHATEJEVEC

Iz rezultatov ankete v »Gehatejvcu«

79 odstotkov bralcev dobiva časopis redno – 61 odstotkov si želi več prispevkov iz lastnega kolektiva – 52 bralcev bi rado sodelovalo s svojimi prispevki – 75 odstotkov anketiranih meni, da mora »Gehatejvca« dobiti vsak delavec.

Hvala za sodelovanje vsem tistim, ki ste izpolnili ankete in nam jih poslali. Vrnilo se nam je 153 anketnih listov ali nekaj več kot 10 odstotkov vseh, kar ni veliko, čeprav smo lahko tudi s tem več kot zadovoljni. Kajti, pred kratkim so v eni ljubljanskih krajevnih skupnosti razposlali 1600 anket (100 več kot mi), vrnilo pa se jim jih ni nič več ali manj kot 16 ali 1 odstotek.

Nekateri, in teh je bilo največ, ste vzeli izpolnjevanje ankete, ki morda resnično ni bila preveč pregledna in najboljše sestavljena, tako kot smo želeli – resno in v želji, da

nam pomagate, drugi spet ste menili, da gre pač za »brez veze« stvar (kot je zapisal nekdo med vami, kar na dva anketna lista).

Kakorkoli že, rezultate smo zbrali in še kako bodo dobrodošli pri našem nadaljnjem delu, kajti prepričani smo, da se slika ne bi bistveno spremenila, četudi bi dobili nazaj kar vseh 1500 anketnih listov.

Od 153 bralcev, kolikor je izpolnilo ankete, jih 79 odstotkov dobiva »Gehatejvec« redno, 12 odstotkov ga ne prejema redno, 0,3 odstotka pa ga dobi samo včasih, medtem ko